

Ruotsalaisen eduskuntaryhmän vastaukset hallitustunnustelija Orpon kysymyksiin 18.4.2023

1. Mitkä ovat ne keskeiset yhteiskunnalliset muutokset, joita seuraavan hallituksen pitäisi mielestänne saada aikaan?

Me RKP:ssä haluamme olla mukana edistämässä ja rakentamassa yhteiskuntaa, joka on avoin ja eteenpäinpyrkivä. Haluamme, että yhteiskunnassamme arvostetaan ja tunnustetaan demokratian, vapauden, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien merkitys. Haluamme, että yhteiskuntamme perustuu avoimuudelle, tasa-arvolle, yhdenvertaisuudelle ja kansainvälisyydelle. Haluamme olla mukana rakentamassa yhteiskuntaa, jossa maamme kaksikielisyys nähdään rikkautena ja pohjoismainen yhteistyö voimavarana.

Me RKP:ssä teemme töitä sen eteen, että Suomessa saa palveluita, hoitoa ja hoivaa molemmilla kansalliskielillä. Apua tulee olla saatavilla, kun sitä tarvitsee. Turvallinen arki kuuluu kaikille, ja siksi lähipalvelut tulee turvata.

Hyvinvointi Suomessa luodaan työn ja yrittäjyyden kautta. Vakaa julkinen talous ja velkaantumisen hillitseminen ovat välttämättömiä, jotta voimme turvata pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskuntamme ja sen palvelut myös jatkossa. Työllisyysaste tulee tulevilla vaalikaudella nostaa vähintään 80 prosenttiin ja talouskasvussa tulee tavoitella vähintään kahden prosentin tasoa. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia. Me RKP:ssä haluamme esimerkiksi tehdä työmarkkinauudistuksia, jotka kannustavat työntekoon, ja lisätä joustavuutta työmarkkinoilla. Myös sosiaaliturvaa tulee uudistaa.

Heikko väestönkehitys ei korjaannu ilman määrätietoisia toimia. Työhön johtava maahanmuutto on ratkaisevassa asemassa. Ihmisten kansainvälinen liikkuminen on kaksisuuntainen ilmiö, jolla on monia myönteisiä vaikutuksia talouteen sekä kulttuurin ja osaamisen vahvistamiseen. Me RKP:ssä haluamme myötävaikuttaa siihen, että Suomi koetaan maana, jossa on houkuttelevaa asua, opiskella ja tehdä töitä. Suomen tulee olla yrittäjäystävällinen maa. Osaavan työvoiman saanti on kohtalonkysymys koko hyvinvointiyhteiskunnalle. Meidän tulee myös jatkaa työtä työhyvinvoinnin ja työssäjaksamisen parantamiseksi.

RKP on sitoutunut Suomen ilmastotavoitteisiin ja siihen, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Ilman luontoa ei ole taloutta. Taloudellisen kehityksen on tapahduttava luonnon kantokyvyn rajoissa. Energiasiirtymä fossiilisista uusiutuviin energianlähteisiin, vetytalous ja siirtymä lineaaritaloudesta kiertotalouteen luovat uusia

markkinoita, innovaatioita ja liiketoimintaa. Nämä ovat ennennäkemättömiä mahdollisuuksia luoda ekologisesti kestävä kasvua, vientiä ja työpaikkoja.

Panostamalla tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan luodaan edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle ja talouskasvulle. Myös digitalisaation tuomia hyötyjä tulee edistää. Suomen on määrätietoisesti pyrittävä johtavaksi kestävä tulevaisuuden tekijäksi kehittämällä erityisesti energia- ja ympäristötekniikan systeemitason suunnittelu-, kehitys-, tutkimus- ja liiketoimintaosaamista. Teollisten investointien lisäksi on aktiivisesti pyrittävä houkuttelemaan myös kansainvälisten toimijoiden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa Suomeen.

Koulutusjärjestelmämme kyvystä vastata nykyajan haasteisiin on pidettävä huolta. Suomalaisen varhaiskasvatuksen ja koulutusjärjestelmän tulee tarjota tasavertaiset edellytykset kaikille lapsille ja nuorille heidän taustastaan riippumatta. Haluamme panostaa erityisesti perusopetukseen.

Puhdas kotimainen elintarviketuotanto on tärkeä osa huoltovarmuuttamme ja omavaraisuuttamme. Maatalouden kannattavuuskriisi täytyy ratkaista.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista tulee huolehtia monipuolisella tavalla. Haluamme luoda nuorisopaketin nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden tukemiseksi.

Kulttuuri lisää yhteiskuntamme elinvoimaa ja me RKP:ssä haluamme pitää kulttuurin kiinteänä osana hyvinvointiamme. Haluamme taata kulttuurille mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset, samaan aikaan turvaten kulttuurin ja taiteen itsenäisyyden.

Tarvitsemme pohjoismaisia yhteyksiä kaikilla tasoilla, niin politiikassa ja taloudessa kuin esimerkiksi liikenteen ja kulttuurin aloilla.

2. Yhdyttekö valtiovarainministeriön virkamiespuheenvuoron 8.12.2022 esittämään tilannekuvaan Suomen taloudellisesta tilasta ja julkisen talouden sopeuttamistarpeesta? Sitoudutteko valtiovarainministeriön virkatyönä esittämään julkisen talouden tasapainottamisen mittaluokkaan tulevalla vaalikaudella? Millä keinoilla olette valmiita tasapainottamaan julkista taloutta?

Yhdymme valtiovarainministeriön tilannekuvan mittaluokkaan julkisen talouden vahvistamisesta seuraavan kahden vaalikauden aikana.

Mikäli emme saa vauhditettua talouskasvua, tulee tavoitteen saavuttaminen olemaan erittäin haasteellista. Siksi kestävä talouskasvun vauhdittaminen ja tuottavuuden parantaminen ovat avainasemassa. Työvoiman saatavuuden vahvistaminen on yksi keskeinen toimenpide. Työvoiman puute on tällä hetkellä merkittävin kasvun jarru.

Talouden tasapainottaminen edellyttää menojen priorisointia ja karsimista. Selvää on, että tulevalla vaalikaudella tarvitaan tiukkaa taloudenpitoa.

Emme kuitenkaan saa leikata pois kasvun edellytyksiä, emmekä myöskään saa verottaa pois kilpailukykyämme. Investoinnit ovat avainasemassa, jotta saamme talouskasvua, uusia työpaikkoja ja tätä kautta enemmän verotuloja valtiolle. Panostamalla koulutukseen ja terveyteen rakennamme tulevaisuuden talouskasvua ja hillitsemme kustannusten nousua.

Meidän on saavutettava kahden prosentin vuosittainen talouskasvu ja työllisyysaste on nostettava vähintään 80 prosenttiin. Mitä enemmän Suomessa on työssäkäyviä ihmisiä, sitä enemmän Suomi saa verotuloja, mikä puolestaan tarkoittaa sitä, että sopeuttamistarvetta on vähemmän. On hyvä muistaa, että yhden prosentin korotus työllisyysasteessa tarkoittaa noin miljardin euron lisäystä valtion kassaan.

TKI-panostukset ovat kasvun kannalta keskeisiä ja työtä TKI-rahoituksen nostamiseksi 4 prosenttiin BKT:stä on jatkettava määrätietoisesti.

Kaiken heikommassa asemassa olevien perusturvaa ei tule heikentää ja peruspalveluiden saatavuus on turvattava.

3. Miten edistäisitte verotuksen kannustavuutta? Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteenne verotuksen kehittämisessä?

Suomen kokonaisveroaste on jo nyt korkea. Kasvua ja työllisyyttä ei synny verottamalla. Verotuksen tasoa ei tule korottaa eikä verotuksen progressiota tule kiristää enempää. Investointien ja yritysten houkuttelemiseksi Suomen on oltava verotuksellisesti kilpailukykyinen maa.

Uudet työpaikat syntyvät pääasiassa pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Siksi taloutemme kannalta on tärkeää, että yrityksemme saavat parhaat mahdolliset edellytykset menestyä. Verotuksen on oltava ennustettavaa ja sen on kannustettava yrittäjyyteen ja työntekoon. Yhteisöveron on oltava kilpailukykyinen.

Haluamme, että työnteko on aina kannattavaa. Verotuksen painopistettä tulee siirtää työn verotuksesta kulutuksen verotukseen. Se mahdollistaa haittojen verottamisen kansantaloutta vahvistavan työn verottamisen sijaan.

Lyhyellä aikavälillä olisi perusteltua tarkastella verotusta niissä tilanteissa, joissa jo eläköityneet henkilöt ovat halukkaita jatkamaan työelämässä. Tarvitsemme lisää ihmisiä töihin ja siksi meidän tulee taloudellisesti kannustaa myös eläkeläisiä vastaanottamaan töitä.

Suomalaista omistamista tulee vahvistaa. Perintöverosta tulee luopua Ruotsin mallin mukaisesti ja sen sijaan verottaa luovutetun omaisuuden mahdollisia myyntivoittoja.

Jos tilanne vaatii, katsomme, että veronkorotukset tulisi kohdistaa terveydelle haitalliseen kulutukseen siten, että sillä voisi olla kansanterveyttä edistävä vaikutus. Terveysperusteinen niin sanottu sokerivero voisi esimerkiksi olla yksi vaihtoehto. Myös tupakkaveroa on mahdollista korottaa edelleen.

4. Oletteko valmiita sitoutumaan siihen, että seuraava hallitus asettaa julkista taloutta vahvistavien työllisyystoimien tavoitteeksi 100 000 uutta työllistä? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne julkista taloutta vahvistaviksi työllisyystoimiksi? Millaisiin keinoihin olette valmiita työmarkkinoiden uudistamiseksi ja sopimisen vapauden edistämiseksi?

Kyllä. Työllisyystoimien tavoitteeksi tulee asettaa vähintään 100 000 uutta työllistä. Suomen työllisyysaste on nostettava vähintään 80 prosenttiin.

Yritysten suotuisan toimintaympäristön varmistamiseksi tarvitsemme ennakoitavaa yritys- ja veropolitiikkaa. Haluamme laajentaa yksinyrittäjien rekrytointitukikoikeilua ja alentaa kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen.

Ansiosidonnaista työttömyysturvaa tulisi uudistaa kannustavammmaksi porrastamalla se siten, että päiväraha on korkeampi alussa ja matalampi loppupäässä. Vaihtoehtoisesti työttömyyspäivärahan kestoa voisi porrastaa työhistorian pituuden perusteella. Samalla on tärkeää tehdä työnohjauksesta yksilöllisempää.

Tarvitsemme parempia ja tehokkaampia työvoimapalveluita, jotka vastaavat erityyppisiin tuen tarpeisiin. Avointen työpaikkojen ja työnhakijoiden kohtaanto-ongelmaan on puututtava.

On keskeistä, että panostamme työhyvinvoinnin parantamiseen. Haluamme jatkaa kansallista työhyvinvoinnin kehittämisohjelmaa tulevalla vaalikaudella. Suurin syy varhaiseläkkeelle siirtymiselle ovat mielenterveyteen liittyvät haasteet, joiden vuoksi moni nuori tippuu työelämän ulkopuolelle jo opiskelujen aikana. Mielenterveyspalvelut on saatava toimiviksi määrällisesti ja laadullisesti.

Nuorten on päästävä helposti työmarkkinoille, mikä edellyttää panostuksia työelämään siirtymisen helpottamiseksi. Oppisopimuskoulutuksesta on tehtävä todellinen vaihtoehto niin nuorille kuin kouluttaville työnantajille.

Jatkuvan oppimisen edistäminen on tärkeää. Myös mahdollisuuksia uudelleen kouluttautumiseen ja täydennyskoulutuksiin tulee edistää.

Tarvitsemme myös ulkomaista työvoimaa ja siksi haluamme poistaa ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan ja sujuvoittaa lupaprosesseja. Eri maahanmuuttajaryhmien, erityisesti maahan muuttaneiden naisten ja ulkomaalaisten nuorten vastavalmistuneiden kotouttamiseen ja työllistämiseen on panostettava. Työelämässä syrjivien rakenteiden poistamiseen tulee kiinnittää huomioita. Syrjintä ja rasistinen puhetapa eivät kuulu suomalaiseen työelämään.

Sosiaaliturvaa on uudistettava. Sosiaaliturvan on taattava riittävä toimeentulo, kun elämäntilanne on sellainen, että henkilö ei ole tai ei pysty olemaan työelämässä. Tarvitsemme sosiaaliturvan, joka on kannustava. Työn vastaanottamisen pitäisi aina olla kannattavampaa, kuin siitä kieltäytymisen.

Haluamme sallia paikallisen sopimisen kaiken tyyppisissä yrityksissä, myös niissä, joissa työnantaja- tai työntekijäpuoli ei ole järjestäytynyt ammattiliittoon. Samalla haluamme antaa työntekijöille mahdollisuuden osallistua yrityksen toimintaan hallituksessa tai muussa johtoelimessä toimivan henkilöstöedustajan kautta.

5. Miten vastaisitte laaja-alaiseen työvoimapulaan Suomessa? Millä keinoin lisäisitte kansainvälistä rekrytointia työvoiman saatavuuden turvaamiseksi?

Suomessa on jo nyt merkittävä pula työvoimasta. Mikäli väestömäärä ei tuntuvasti kasva, tulee meillä olemaan suuria haasteita ylläpitää julkisia palveluita ja toimivaa elinkeinoelämää. Sekä työntekijöiden eläköityminen että lisääntyvä työntekijätarve tietyillä aloilla tarkoittavat, että tarvitsemme ulkomaista työvoimaa. Toimenpiteet työhön johtavan maahanmuuton lisäämiseksi ovat siksi keskeisessä asemassa.

Työhön johtavan maahanmuuton prosesseja on nopeutettava ja sujuvoitettava. Meidän on otettava käyttöön takuu-aika työntekijöiden työ- tai oleskelulupien käsittelylle. Työluvan käsittelyaika saa olla enintään 30 päivää. Haluamme myös poistaa ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan.

Haluamme, että Suomeen on houkuttelevaa tulla opiskelemaan ja työskentelemään. Siksi on keskeistä, että huolehdimme myös tänne tulevien perheenjäsenistä varmistamalla pääsyn esimerkiksi varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja kielikurssien piiriin. Kotoutumista sekä suomeksi että ruotsiksi tulee edistää. Haluamme, että kolmansista maista tuleville ja Suomessa ammatti- tai korkeakoulututkinnon suorittaville henkilöille myönnetään automaattisesti pysyvä oleskelulupa.

Myös humanitaarisen maahanmuuton kautta Suomeen tulevat on nähtävä voimavarana. Meidän tulee tukea Suomeen tulevia entistä paremmin ja panostaa kotoutumisen edistämiseen, jotta tänne asettuminen on sujuvaa ja mielekästä. Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kotouttamisessa ja työllistämisen edistämisessä maahanmuuttajajärjestöillä on tärkeä rooli. Vaikka ihminen olisi alun perin saapunut

Suomeen esimerkiksi turvapaikanhakijana, tulee hänen voida sujuvasti vaihtaa oleskelulupatyyppejä esimerkiksi sen jälkeen, kun hän on saanut työpaikan. Meillä ei ole varaa menettää näitä ihmisiä. Meidän on myös paremmin tunnistettava ulkomaiset tutkinnot ja osaaminen, jotta työllistyminen omalle alalle helpottuu. Kielen oppimista työelämässä tulee edistää.

Ammatillista koulutusta tulee kehittää yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa niin, että se alueellisesti ja paikallisesti vastaa paremmin yritysten työvoiman tarpeeseen.

Vientirannikolle tulee lisätä ulkomaalaisille suunnattuja koulutuspaikkoja kaikilla koulutusasteilla.

6. Mitkä ovat tärkeimmät keinonne sosiaali- ja terveyspalveluiden hoitojonojen purkamiseen? Mitkä ovat tärkeimmät keinonne hoitajapulan ratkaisuun?

Kasvaneisiin hoitojonoihin ja henkilöstöpulaan on puututtava pikaisesti. Tarvitsemme kunnianhimoisen toimenpideohjelman hoitojonojen purkamiseksi ja sosiaali- ja terveysalan henkilöstöpulan ratkaisemiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu kuuluu julkiselle sektorille. Tarvitsemme yksityistä ja kolmatta sektoria täydentämään julkisia hoitopalveluja, jotta sosiaali- ja terveydenhuolto toimii parhaalla mahdollisella tavalla. Julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvan paineen lievittämiseksi meidän on käytettävä yksityisen ja kolmannen sektorin kapasiteettia hoitojonojen purkamistyöhön. Palvelusetelien käyttöä on kehitettävä. Pienempien sairaaloiden toimintaedellytykset ja tulevaisuus tulee turvata.

Tehokas tapa puuttua hoitojonojen syntymiseen on panostaa ennaltaehkäisyyn ja vahvaan perusterveydenhuoltoon. Hoidon ja palveluiden turvaamiseksi molemmilla kansalliskielillä tarvitaan toimivia palvelupolkuja, joissa potilaiden kielelliset oikeudet toteutuvat.

Haluamme jatkaa valtakunnallisen ohjelman toimeenpanoa, joka sisältää erilaisia toimenpiteitä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulan ratkaisemiseksi. RKP ja Ruotsalainen eduskuntaryhmä on laatinut 20-kohdan toimenpideohjelman (20.8.2021) paremman hoidon ja hoivan puolesta.

Työhyvinvoinnin ja alan houkuttelevuuden parantamiseksi tarvitsemme henkilöstön tarpeet huomioivaa ja osallistavaa johtamista sekä joustavampia työehtoja. Hyvinvointialueiden palkkaohjelmien kautta voidaan suunnitelmallisesti parantaa erityisesti naisvaltaisten matalapalkka-alojen tilannetta vastaamaan paremmin pohjoismaista tasoa. Tarvitsemme työhön johtavaa maahanmuuttoa, jäykkien

hierarkioiden ja liiallisen byrokratian purkua sekä ulkomaisten terveydenhuollon tutkintojen tunnustamista. Myös pätevyysvaatimuksia ja työnjakoa on tarkasteltava.

Tarvitsemme lisää koulutettua henkilöstöä hoitoon ja hoivaan. Edellinen hallitus lisäsi sairaanhoitajien, lähihoitajien ja hoiva-avustajien koulutuspaikkoja. Kyseisten koulutusten houkuttelevuus on varmistettava. Tarvitsemme riittävän määrän koulutuspaikkoja molemmilla kansalliskielillä, jotta voimme vastata henkilöstötarpeeseen. On syytä selvittää, miten opiskelupaikkojen jakautuminen vastaa alueelliseen tarpeeseen. Kaksikielistä lääketieteellistä koulutusta Pohjanmaalla tulee merkittävästi lisätä ja vahvistaa. Myös uuden lääketieteellisen tiedekunnan perustamista on syytä selvittää.

7. Mitä keinoja käyttäisitte vanhuspalveluiden kriisin ratkaisemiseksi ja inhimillisen hoivan turvaamiseksi kaikille ikääntyneille?

RKP:lle ennaltaehkäisevät panostukset vanhustenhoitoon ovat tärkeitä. Haluamme panostaa ikäihmisten hyvinvointiin ja jaksamiseen sekä tukea heidän terveyttään ja terveitä elintapoja. Yhtenä keinona tähän näemme lakisääteisen seniorineuvonnan käyttöönoton, johon saisi kutsun 70 vuotta täytettyään. Haluamme myös esimerkiksi tehostaa muistisairauksien varhaista diagnosointia.

Peräänkuulutamme toimintaohjelmaa omaishoitajien tilanteen parantamiseksi. Omaishoitajien tekemä työ vähentää ympärivuorokautisten hoitopaikkojen tarvetta. Työ on todella arvokasta mutta usein myös erittäin raskasta. Samalla omaishoitajien tuen kriteerit vaihtelevat merkittävästi hyvinvointialueiden välillä. Siksi omaishoitajien hoitokorvaukset tulisi siirtää Kelaan ja heidän yhtäläinen oikeutensa korvaukseen ja lepoon turvata.

Kotihoidon ja kotisairaanhoidon tulee toimia, ja kun kotona asuminen ei enää ole mahdollista, tarjolla tulee olla erilaista tuettua asumista kohtuulliseen hintaan. Kun väestö ikääntyy, tarvitsemme enemmän niin sanottuja välimuotoisia asumisratkaisuja oman kodin ja palvelukotiasumisen välille. Tämä vahvistaisi ikäihmisten yhteisöllisyyttä. On myös tärkeää, että kuljetuspalvelut ovat luotettavia ja toimivia.

Haluamme pitää kiinni iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon 0,7 henkilöstömitoituksesta, mutta olemme valmiita tarkastelemaan mitä henkilöstöä mitoitukseen lasketaan mukaan.

Haluamme myös edistää vapaaehtoistyön mahdollisuuksia vanhustenhoidossa. Meille on myös tärkeää ennaltaehkäistä ikäihmisten yksinäisyyttä.

8. Miten vahvistaisitte lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia? Miten torjuisitte nuorten syrjäytymistä?

Me RKP:ssä haluamme Suomesta maailman lapsiystävällisimmän maan.

Katsomme, että lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisessä avainasemassa on ennaltaehkäisevä työ esimerkiksi neuvoloissa, perhekeskuksissa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. On tärkeää, että ongelmat havaitaan ja että niihin tartutaan varhaisessa vaiheessa. Näin estämme ongelmien pitkittymisen ja kasvamisen entisestään. Haluamme myös tehdä mielenterveyden edistämisestä valtakunnallisen painopistealueen.

Perheet ja heidän tarpeensa ovat erilaisia. Haluamme esimerkiksi, että perheet, joilla on vammainen lapsi, saavat riittäviä tukipalveluja varhaisessa vaiheessa, ja että tuen saaminen on helppoa ja asiakaslähtöistä. Vammaisten palveluiden kautta tuetaan myös vammaisten oikeutta perhe-elämään.

Lapset ja nuoret viettävät ison osan ajastaan koulussa. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on oikeus yhdenvertaiseen kouluun ja turvalliseen kouluympäristöön. On keskeistä, että lapset ja nuoret viihtyvät ja voivat hyvin koulussa. Siksi kouluissa ja varhaiskasvatuksessa on tärkeää panostaa myös taito- ja taideaineisiin, jotka tuottavat muun muassa hyvinvointia ja onnistumisen kokemuksia oppilaille. Subjektiiivinen oikeus päivähoitoon tukee myös perheellistymistä ja molempien vanhempien työelämään osallistumista sekä jokaisen lapsen osallisuutta.

Oppilashuolto on tärkeä osa kouluissa tehtävää ennaltaehkäisevää työtä. Tarvitsemme kouluun lisää aikuisia, esimerkiksi enemmän koulukuraattoreita ja -psykologeja sekä erityisopettajia. Eritoten ruotsinkielisistä koulupsykologeista ja -kuraattoreista on pulaa, ja heitä tulee kouluttaa lisää. Jotta lapsen etu toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla, meidän on myös varmistettava parempi yhteistyö eri viranomaisten kuten koulun, varhaiskasvatuksen, sosiaali- ja terveydenhuollon ja poliisin välillä.

Lasten hyvinvoinnin vahvistamiseksi haluamme myös, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen. Haluamme ottaa kaikissa kunnissa käyttöön lasten ja nuorten ilmaisen harrastamisen Suomen mallin koulupäivän yhteydessä.

Nuorten syrjäytymisen ehkäisy on otettava vakavasti ja työ vaatii monipuolisia toimenpiteitä. Panostukset perheiden hyvinvointiin ja vahvoihin peruspalveluihin lapsille, nuorille ja perheille ovat tärkeitä niin lapsiköyhyyden kuin syrjäytymisen ehkäisyssä. Myös lastensuojelun tilannetta on parannettava. Esimerkiksi haavoittuvassa asemassa olevien nuorten palveluita on kehitettävä.

Haluamme kehittää nuorisopaketin, joka sisältää monialaisia toimia ja ratkaisuja vaikeassa asemassa olevien nuorten hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistämiseksi.

Tarvitsemme myös mielenterveyspalveluihin lisää matalan kynnyksen vastaanottoja, esimerkiksi chat-palveluiden avulla. Mielenterveyspalveluissa on erityisen tärkeää, että palvelua tarjotaan omalla äidinkielellä. Haluamme torjua syrjäytymistä esimerkiksi vahvistamalla koulun, nuorisotyöpajojen ja etsivän nuorisotyön välistä yhteistyötä sekä katkaista trendin, jossa erityisesti pojat syrjäytyvät.

9. Miten huomioisitte eläkeläiset paremmin aktiivisena voimavarana yhteiskunnan rakentamisessa?

Me RKP:ssä haluamme panostaa eläkeläisten hyvinvointiin ja jaksamiseen sekä tukea heidän terveyttään ja terveitä elintapoja. Yhtenä keinona tähän näemme lakisääteisen seniorineuvonnan käyttöönoton, johon saisi kutsun 70 vuotta täytettyään.

Esimerkiksi säätiöiden ja yhdistysten työn yhteiskunnallinen merkitys on äärettömän arvokas monilla alueilla maassamme muun muassa terveyttä edistävässä työssä ja vanhusten hoivakotien ylläpitäjinä. Siksi on tärkeää, että kolmannen sektorin toimintaedellytykset turvataan myös tulevaisuudessa. Kulttuurilla ja liikunnalla on lisäksi valtava merkitys hyvinvoinnillemme ja kansanterveydelle. Myös ylisukupolvinen toiminta voi johtaa suuriin hyvinvointietuihin.

Meidän on huolehdittava eläkeläisten ja ikääntyneen väestön digitaalisesta osaamisesta sekä vahvistettava heidän osallisuuttaan. Haluamme, että helppokäyttöisiä ja saavutettavia digitaalisia palveluita sekä niiden käyttöneuvontaa on saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi. Samalla on tärkeää, että Suomessa on tarjolla palveluita myös niille kansalaisille, joilla on haasteita digitaalisten apuvälineiden käytössä.

Haluamme, että yli 60-vuotiaille tarkoitettua korotetun työtulovähennyksen mallia jatketaan. Tämän lisäksi haluamme, että niillä eläkeläisillä, joilla on halua ja intoa jatkaa työelämässä vielä eläkkeelle jäämisen jälkeen, olisi siihen mahdollisuus ja kannustin. Olemme esimerkiksi valmiita alentamaan heidän tekemänsä työn verotusta. Lisäksi takuueläkkeen on taattava kohtuullinen toimeentulo.

10. Millä keinoin nostaisitte suomalaisten osaamis- ja koulutustasoa? Millä keinoin vahvistaisitte varhaiskasvatusta ja perusopetusta niin, että jokainen perusopetuksesta valmistuva nuori omaa riittävän luku-, kirjoitus- ja laskutaidon? Miten vahvistaisitte kulttuurialan toimintaedellytyksiä? Miten tukisitte liikunnallisen elämäntavan yleistymistä?

Laadukas oppimispolku varhaiskasvatuksesta yliopistoon on yksi yhteiskuntamme kulmakivistä. Koulutuksesta ei tule leikata, päinvastoin ensi kaudella tulisi panostaa perusopetukseen. Haluamme turvata opettajien ja muun osaavan henkilöstön riittävän

määrän kouluissa, varhaiskasvatuksessa ja iltapäivätoiminnassa. Pidämme myös tärkeänä, että meillä on riittävästi pienryhmäopiskelumahdollisuuksia kouluissa. Koulutuksen eriarvoistumista on torjuttava.

Varhaiskasvatuksen tulee taata kaikille lapsille yhtäläiset edellytykset ja haluamme, että mahdollisimman moni lapsi saa osallistua siihen jo varhaisessa vaiheessa. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua tulee jatkaa ja esikoulua kehittää sen pohjalta.

Heikentyneisiin oppimistuloksiin on suhtauduttava vakavasti. Siksi perustaitojen vahvistaminen on keskeistä. Kolmiportaisen tuen mallia on uudistettava byrokratian vähentämiseksi ja yksilöllisen tuen takaamiseksi kaikille oppilaille. Haluamme kehittää kouluvalmentajatoimintaa ja varmistaa riittävät resurssit oppilas- ja opiskelijahuollolle.

Opetushenkilökunnalle on annettava työrauha. Opetussuunnitelman seuraavan uudistuksen yhteydessä byrokratian määrään ja vaatimukseen on kiinnitettävä huomiota, jotta voimme varmistaa, että aikaa jää pääasialliselle työlle, eli opettamiselle.

Koulutustason nostamiseksi korkeakoulutettujen määrä tulee nostaa 50 prosenttiin nuorista aikuisista. Kasvavaan työvoimatarpeeseen vastaamiseksi korkeakoulujen koulutuspaikkojen määrää on lisättävä sekä suomen- että ruotsinkielisissä koulutusohjelmissa, samalla ottaen huomioon koulutetun työvoiman kysyntä ja toisen asteen koulutuspaikkojen määrä alueella. Haluamme lakkauttaa korkeakoulujen opiskelijavalinnan ensikertalaisikiintiöt.

Kulttuurilla ja taiteella on tärkeä rooli yhteiskunnassamme. Ne vahvistavat hyvinvointia ja luovat työpaikkoja. Kulttuuriteollisuus on talouden kannalta tärkeä voimavara, jolla on hyvät kasvumahdollisuudet. Kulttuurin itsenäisyys ja vapaus on turvattava. Me RKP:ssä haluamme nostaa kulttuurialan osuutta pitkällä aikavälillä 1 prosenttiin valtion budjetista. Tuemme kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän ehdotusta kulttuuripoliittisen selonteon laatimisesta. Kulttuuriviennin edistämiseen tulee panostaa.

Sosiaaliturvauudistuksessa kulttuurialan työntekijöiden ja freelancereiden sosiaaliturvaa on parannettava. Yrittäjien sosiaaliturvan vahvistamiseksi haluamme ottaa käyttöön yhdistelmävakuutuksen.

Kolmannella sektorilla on tärkeä rooli monipuolisen urheilu-, kulttuuri- ja muun vapaa-ajan toiminnan tarjoajana. Me RKP:ssä haluamme edistää yhdistysten ja järjestöjen toimintamahdollisuuksia varmistamalla niiden riittävän ja ennustettavan rahoituksen uuden rahoitusmallin puitteissa. Yleishyödyllisiä yhdistyksiä ja säätiöitä ei tule verottaa.

YLE:n rahoitus on säilytettävä tasolla, joka takaa laajan palvelutarjonnan koko Suomessa molemmilla kansalliskielillä sekä erityistarpeita omaaville ryhmille. Vahva yleisradioyhtiö on keskeinen tekijä yhteiskuntamme resilienssin ja vakauden kannalta.

Hyvinvoinnin ylläpitämisessä monipuolisella liikunnalla ja ennaltaehkäisevällä hoidolla on tärkeä rooli. Liikkumattomuudesta johtuvien ongelmien ehkäisemiseksi tarvitsemme poikkihallinnollisen ohjelman liikunnan edistämiseksi. Haluamme, että kaikilla lapsilla on mahdollisuus ainakin yhteen harrastukseen.

11. Oletteko sitoutuneet parlamentaarisen TKI-ryhmän hyväksymään tavoitteeseen nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä? Sitoudutteko varmistamaan, että Suomessa on riittävästi osajia tutkimus- ja kehittämistyöhön?

Kyllä. Selviytyäkseen globaalissa kilpailussa Suomessa on investoitava enemmän tutkimukseen ja kehitykseen, ja tähän tarvitsemme niin julkisen kuin yksityisen sektorin panostuksia.

Tarvitsemme määrätietoisia panostuksia koulutukseen ja tutkimus- ja innovaatiotoimintaan läpi koko opintopolun. TKI-toimintaa ja yliopistojen ja yritysten välistä yhteistyötä on myös edistettävä. Yhteistyön merkitys korostuu tulevaisuudessa entisestään niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Tarvitsemme myös kansainvälistä yhteistyötä, jotta pärjäämme kansainvälisessä kilpailussa.

Yritysten panostukset ovat luonnollisesti avainasemassa, jotta Suomi pääsee tavoitteeseen, jonka mukaan TKI-toimintaan panostetaan 4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Erittäin tärkeää on myös julkisen sektorin fokusoitu TKI-politiikka ja avoimuus uudentyypisille, räätälöidyille rahoitusratkaisuille, kuten rahastoille ja esimerkiksi akkuarvoketjuun liittyville panostuksille. Eri puolilta Suomea löytyy erilaista maailmanluokan osaamista ja yritystoimintaa, joten on luonnollista jatkaa tiiviistä vuoropuhelua julkisen ja yksityisen sektorin TKI-panostusten strategisesta kohdentamisesta esimerkiksi alueellisten ekosysteemisopimusten muodossa.

Eri alojen teknologinen edelläkävijyys vahvistaa Suomen kokonaiskilpailukykyä. Koko maamme tulisi nähdä laboratoriona, jossa teollisessa mittakaavassa rohkeasti pilotoidaan ja kehitetään yhdessä uutta maailman markkinoille. Myös rahoitusinstrumenteilla tulee olla pitkä perspektiivi nopean monistamisen ja kansainvälisen kaupallistamisen mahdollistamiseksi. TKI:n ohella täytyy aina myös muistaa liiketoimintaosaaminen. Tällä yhdistelmällä pystymme kestävästi luomaan hyvinvointia tuleville sukupolville. Parlamentaarinen pitkäjänteinen sitoutuminen kunnianhimoiseen TKIL-politiikkaan luo tälle erinomaisen pohjan.

12. Millä keinoin olisitte valmiita keventämään ihmisille, yrityksille ja julkiselle sektorille normeista ja byrokratiasta aiheutuvia kustannuksia sekä hallinnollista taakkaa?

Olemme valmiita kriittisesti arvioimaan normien ja byrokratian tasoa. Samalla kun normien tarkoituksena on tehdä yhteiskunnastamme oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja luotettava, on monia esimerkkejä tilanteista, joissa lopputulos on päinvastainen. Yhteiskunnan tehtävänä on muun muassa kannustaa yritystoimintaan, ei estää sitä. Tavoitteena tulee olla, että sääntely on selkeää, laadukasta ja tarkoituksenmukaista. Esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvien projektien lupaprosesseja tulee edelleen sujuvoittaa. Lisäksi pitkälti vapaaehtoisvoimin toimivaan kolmanteen sektoriin kohdistuvien vaatimusten tulee olla oikeasuhtaisia.

Olemme myös valmiita tarkastelemaan hankintalakeja. Hankintalaki on keskeinen laki, jota julkinen sektori noudattaa. Hankintalaki koetaan yleisesti haastavana, ja sitä olisi syytä yksinkertaistaa hyödyntäen hyviä kokemuksia muista EU-maista. Valtiovarainministeriö julkaisi asiasta selvityksen maaliskuussa 2023.

Ongelmaa tulee lähestyä paitsi tehokkuuden, myös asiakkaan näkökulmasta. Esimerkiksi viranomaiskieltä selkeyttämällä, asiakasneuvontaa lisäämällä ja tiedonvaihtoa tehostamalla voidaan nopeasti vaikuttaa nykyisiin haasteisiin. Esimerkiksi yrittäjien hallinnollista taakkaa tulee vähentää, mutta myös ohjaukseen ja neuvontaan tulee panostaa. Digitalisaation ja automatisaation myötä on mahdollisuus edelleen virtaviivaistaa monia prosesseja ja lisätä toiminnan laatua ja tehokkuutta.

13. Millä konkreettisilla keinoilla parantaisitte suomalaisen ruoantuotannon ja metsätalouden tulevaisuutta?

Maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportti luo erittäin hyvän pohjan jatkotyöskentelylle. RKP yhtyy työryhmän tavoitteisiin ja toimenpide-ehdotuksiin siitä, että elintarvikeketjun toimintaedellytyksiä ja ruoantuottajien asemaa elintarvikeketjussa tulee parantaa, ja että huoltovarmuus ja pitkän aikavälin toimintaedellytykset tulee varmistaa. Suomalaisen ruoantuotannon kannattavuuden parantamiseksi meidän on uudistettava—elintarvikemarkkinalakia, kilpailulakia ja hankintalakeja. Myös elintarvikeviennin konkreettisiin tukipalveluihin tulee panostaa. Puhtaalla suomalaisella ruoalla on suuria mahdollisuuksia maailmanmarkkinoilla, ja siksi niin tuotekehitystä kuin pitkäaikaisia vienti-investointeja on tuettava. Myös ammattikalastajien toimintaedellytykset tulee turvata.

Me RKP:ssä haluamme edistää aktiivista metsätaloutta, joka on taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä. Mielestämme joulukuussa 2022 hyväksytty ”Kansallinen metsästrategia 2035”, ja sen lähtökohta sovittaa yhteen ihminen, talous ja ympäristö, luo erittäin hyvän pohjan jatkotyöskentelylle metsäpolitiikan osalta. RKP tukee strategian päämääriä liittyen muun muassa Suomen metsäalan kilpailukykyisen toimintaympäristön varmistamiseen ja metsien elinvoimaisuuden, sopeutumiskyvyn ja monimuotoisuuden vahvistamiseen. Metsäalan osaamista ja tiedolla johtamista tulee

vahvistaa. Nostamalla puupohjaisten tuotteiden jalostusastetta voimme saavuttaa suurempaa lisäarvoa.

Lisäämällä puuston kasvua voimme vahvistaa hiilinieluja, samalla saaden lisää puuta jalostukseen ja siten myös talouskasvua. Näin mahdollistamme myös metsän virkistyskäytön ja tarvittavaa suojelua. Metsiimme liittyvien kysymysten osalta on erittäin tärkeää huolehtia siitä, että päätöksenteko pysyy kansallisella tasolla, ja että Suomi vaikuttaa ennakoivasti EU:n ja kansainväliseen metsäpolitiikkaan.

Maanomistajien oikeusturva sekä omaisuudensuoja ovat RKP:lle tärkeitä. Haluamme, että lunastuslaki uudistetaan tulevan vaalikauden aikana.

14. Miten edistäisitte talouskasvua, elinvoimaa sekä yritysten ja yrittäjien toimintaedellytyksiä koko Suomessa? Miten vahvistaisitte Suomen houkuttelevuutta investointikohteena?

Yrittäjyyttä ja omistajuutta vahvistavat ja työllisyyttä lisäävät toimenpiteet luovat tarvitsemaamme talouskasvua. Yritykset tarvitsevat ennustettavuutta uskaltaakseen tehdä investointeja. Tarvitsemme lisää panostuksia koulutukseen, kehittämiseen sekä innovaatioihin. Panostukset infrastruktuuriin ja viranomaisen proaktiivinen yhteistyö yritysten kanssa luovat edellytyksiä myös viennin kasvulle. Vientiteollisuudelle tärkeiden pienempien lentokenttien toimintaedellytykset tulee turvata.

Työmarkkinoiden uudistustarve ei ole kadonnut. Tarvitsemme parempia edellytyksiä paikalliselle sopimiselle. Sopimisen kieltoja tulee poistaa ja myös järjestäytymättömille yrityksille tulee antaa yhdenvertaiset mahdollisuudet paikalliseen sopimiseen. Meidän pitää madaltaa kynnyksiä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen. Sääntöjen ja sääntelyn pitää olla sellaisia, että yrittäjät ja yritykset uskaltavat palkata työntekijöitä. Haluamme edistää työmarkkinoiden tasa-arvoa ja tasoittaa sukupuolten välistä palkkaeroa sekä helpottaa perhe- ja työelämän yhdistämistä.

Yksi tapa lisätä investointeja sekä yrittäjien toimintaedellytyksiä olisi uudistaa perintöverotusta ja siirtyä Ruotsin kaltaiseen perintöverojärjestelmään, jossa veroja maksetaan vasta kun omaisuutta realisoidaan. Tämä auttaisi varsinkin sukupolvenvaihdoksissa ja sillä vältyttäisiin tilanteilta, joissa perintövero päätyy ulosottoon.

Työvoimapula on tällä hetkellä yksi suurimmista kasvun esteistä. Todella monet yritykset ja alat kärsivät parhaillaan akuutista työvoimapulasta. On aivan selvää, että tarvitsemme paljon enemmän työhön johtavaa maahanmuuttoa. Nyt on viimeinkin aika poistaa ulkomaisen työvoiman tarveharkinta. Ammatillista koulutusta on uudistettava yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa niin, että se vastaa paremmin yritysten työvoiman tarpeeseen. Tärkeä on myös edistää koulutus- ja oppisopimuksien käyttöä.

Yhteisöveron on oltava kilpailukykyinen. Tarvitsemme Suomeen myönteisen ilmapiirin edistääksemme sitä, että Suomeen halutaan investoida ja että tänne halutaan muuttaa ulkomailta työskentelemään, opiskelemaan ja asumaan perheensä kanssa.

15. Millä keinoilla vahvistaisitte kaupunkien ja kuntien elinvoimaa ja investointikykyä muuttuneessa toimintaympäristössä?

Tarvitsemme monipuolista ja selkeää kaupunkipolitiikkaa. Myös seutukuntien rooli tulee tunnistaa ja vahvistaa. Monipuolinen kaupunkipolitiikka huomioi kaikenlaiset kaupungit, sekä suuret että pienet, ja painottaa kaupunkien, valtion ja yksityisen sektorin välistä yhteistyötä.

Valtakunnallisesta näkökulmasta on myös tärkeää, että pääkaupunkiseutu saa kehittyä omien erityispiirteidensä pohjalta ollakseen elinvoimainen ja houkutteleva kansainvälisessä kilpailussa. Pääkaupungissa on monia toimintoja, jotka palvelevat koko Suomea.

Suomi kilpailee maailmanmarkkinoilla yritysinvestoinneista ja yritysten sijoittumisesta. Toimivat liikenneyhteydet ja saavutettavuus ovat keskeisiä tekijöitä yritysten kansainvälisen kilpailukykyyn, vientiedellytysten ja kasvun kannalta. Siksi on tärkeää, että infrastruktuurimme, kuten tiet, rautatiet, satamat ja lentokentät, ovat hyvässä kunnossa ja että niitä kehitetään. Hyvät yhteydet ovat menestyvän ja kilpailukykyisen Suomen edellytys.

Suomen maantieteellinen sijainti tarkoittaa, että olemme riippuvaisia meriliikenteestä. Siksi on ehdottoman tärkeää, että satamien toimintaedellytyksistä ja väylien kunnosta pidetään huolta kaikissa tilanteissa. Talvella tapahtuvien merikuljetusten edellytykset tulee turvata.

Työelämä on muuttunut paljon edellisten vuosien aikana ja etätö on lisääntynyt. Tämä on tuonut monille paikkakunnille uusia mahdollisuuksia, joiden toteuttamiseksi toimivat liikenneyhteydet ja verkkoyhteydet ovat keskeisiä.

Digitalisaatio ja vihreä siirtymä tuovat monia mahdollisuuksia kaupungeille ja kunnille vahvistaa elinvoimaansa. Myös kaupunkien ja kuntien välistä yhteistyötä tulisi näissä kysymyksissä vahvistaa. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ympärille tulisi määrätietoisesti pyrkiä kehittämään aidosti kilpailukykyiset innovaatio- ja yrittäjyyskosysteemit, jotka tukevat kehittämistä ja innovaatiotoimintaa.

Myös rajat ylittävät kaupunkiseudut ja talousalueet, kuten ensimmäinen yhteispohjoismainen eurooppalainen alueellinen yhteistyön yhtymä Merenkurkussa, tulee tunnistaa.

Yliopistokaupunkien kanssa tulee jatkossakin luoda erilliset ohjelmat julkisen ja yksityisen TKI-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi.

Kuntien itsehallintoa tulee vahvistaa ja tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä keventää.

Ahvenanmaan itsehallintoa tulee kehittää ja vaalia hyvässä yhteistyössä Ahvenanmaan kanssa.

Saaristomatkaailua tulee edistää koko Suomessa.

16. Mitkä ovat mielestänne tärkeimmät keinot päästöjen vähentämiseksi? Millä keinoin olette valmiita edistämään Suomen hiilineutraalisuustavoitetta ja suomalaisten yritysten puhtaan viennin kasvattamista? Oletteko valmiita luomaan edellytykset uusille ydinvoimainvestoinneille ja pienydinvoimalle?

RKP sitoutuu 1,5 asteen ilmastotavoitteeseen Pariisin sopimuksen mukaisesti. Siksi haluamme, että Suomi on hiilidioksidineutraali vuoteen 2035 mennessä ja että energiantuotantomme muuttuu fossiilittomaksi mahdollisimman nopeasti.

RKP:llä on vastikään, maaliskuussa 2023, hyväksytty energiapoliittinen ohjelma, jossa tarkemmin kuvataan tavoitteitamme ja keinoja niiden saavuttamiseksi.

Vihreä siirtymä edellyttää investointeja teknologiaan, tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Meidän on parannettava energiatehokkuuttamme, kehitettävä energiaa säästäviä ratkaisuja sekä lisättävä sähkön kulutuksen ja sähköntuotannon joustavuutta.

Haluamme houkutella Suomeen teollisuuden investointeja, mikä luo työpaikkoja, vientituloja ja hyvinvointia. Tämän edellytyksenä on, että voimme tarjota monipuolisen fossiilivapaan energiapaletin kohtuulliseen hintaan.

Energiakriisi ja turvallisuuspoliittiset muutokset ovat osoittaneet, kuinka tärkeää on lisätä omavaraisuusastetta energiantuotannossa, panostaa huoltovarmuuteen ja entistä nopeammin siirtyä kestäväan energiantuotantoon. Tarvitsemme niin ydinvoimaa, tuulivoimaa kuin aurinkovoimaa. Suomen tulee osallistua aktiivisesti EU-tason politiikan ja tavoitteiden muotoiluun. Myös pohjoismainen energia-alan yhteistyö on erittäin tärkeää, ja sitä tulee edelleen vahvistaa ja kehittää.

Vihreän siirtymän lupaprosessien tulee olla riittävän nopeita, joustavia ja läpinäkyviä. Tulevan vaalikauden aikana ydinenergiainsäädäntö tulee uudistaa muun muassa siten, että modulaaristen pienydinreaktorien rakentamista helpotetaan. Tarvitsemme myös strategian vetytalouden edistämiseksi.

Biopolttoaineiden ja biokaasun käyttö on edullisin tapa vähentää liikenteen päästöjä nykyisellä autokannalla. Haluamme laajentaa lataus- ja tankkausasemien infrastruktuuria.

Hiilinielut ovat oleellisia Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamisen kannalta ja siksi niitä tulee vahvistaa.

17. Miten torjuisitte luontokatoa ja vahvistaisitte luonnon monimuotoisuutta?

Suomi on kansainvälisesti sitoutunut laatimaan kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian ja työ sen parissa on aloitettava heti. Strategian tulee perustua kestävyiden kolmelle pilarille ja sisältää monimuotoisuutta vahvistavia sekä kustannustehokkaita toimenpiteitä.

Monimuotoisuuden vahvistamista tulee tehdä huolehtimalla luonnonvarojen kestävästä käytöstä sekä taloustoiminnassa että suojelutoiminnalla. Metsien kasvua tulee vahvistaa unohtamatta kuitenkin luonnon monimuotoisuutta.

Luonnonhoito ja suojelutoimenpiteitä tulee kohdistaa kustannustehokkaasti. Esimerkiksi Suomen metsäpinta-alasta lehtojen osuus on reilu prosentti, mutta kaikista metsien uhanalaisista lajeista lähes puolet ovat lehtolajeja. Alueellinen kattavuus on ehto sille, että suojelu täyttäisi sille asetetut tavoitteet.

Suojelutoimenpiteet pitää ensisijaisesti perustua vapaaehtoisuuteen ja siihen, että maanomistaja saa täyden korvauksen. Helmi- sekä Metso-ohjelmat ovat hyviä esimerkkejä suojelutoimenpiteiden toteutuksesta sekä siitä, miten monimuotoisuuden turvaamiselle luodaan ymmärrystä ja hyväksyttävyyttä.

Luonnonsuojelun resursseja tulee ohjata vapaaehtoiseen suojeluun ja tuloksiltaan vaikuttavimpiin kohteisiin. Ennen uusien luonnonsuojelualueiden perustamista on varmistettava paikallinen hyväksyttävyys ja suojelutoimenpiteiden tehokkuus ja vaikuttavuus..

Itämeren suurimmat haasteet ovat rehevöityminen ja biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen. RKP:n Itämeriohjelma sisältää monia toimenpiteitä liittyen muun muassa maa- ja metsätalouden sekä yhteiskunnan aiheuttaman ravinnekuormituksen vähentämiseen ja biologisen monimuotoisuuden lisäämiseen. Itämeren luontokatoa voisi ehkäistä esimerkiksi uuden vapaaehtoisen suojeluohjelman avulla. On tärkeää, että työskentelemme määrätietoisesti kuormituksen vähentämiseksi erityisesti Saaristomerellä, jotta Saaristomeren hajakuormitus poistuu HELCOM:in hot spot -listalta.

Suomen tulee olla vahva toimija myös kansainvälisesti. Panostamalla kehitysapuun ja ilmatorahoitukseen sekä tietotaidon vientiin maankäyttösektorilla ja vihreän siirtymän teknologioissa voimme vahvistaa monimuotoisuuden huomioimista ja vahvistamista globaalilla tasolla ja samanaikaisesti vahvistaa ruokaturvaa, elinoloja, ihmisoikeuksia ja yhteiskuntarauhaa.

18. Sitoudutteko Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa ja puolustusliitto Natossa? Oletteko sitoutuneet aloitteellisen ja rakentavan EU-politiikan tekemiseen mahdollisessa hallitusvastuussa? Mitkä ovat mielestänne Suomen tärkeimmät EU-vaikuttamisen kohteet vaalikauden aikana?

Kyllä. Olemme sitoutuneet Suomen EU- ja Nato-jäsenyyteen. Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa on tärkeää, että linjamme ei horju tuumaakaan.

Suomen on otettava aktiivinen rooli Naton kehittämisessä ja vahvistamisessa. Suomen malli kansainvälisessä yhteistyössä on lähestyä asioita rakentavasti ja pragmaattisesti. Tämän linjan tulee jatkua.

Kun Suomea koskevia asioita käsitellään, tulee Suomen olla päätöksenteon keskiössä. Suomen on panostettava aktiiviseen ennakkovaikuttamiseen ja harjoitettava pitkäjänteistä, oikea-aikaista ja päämäärätietoista EU-politiikkaa. EU-jäsenyys on edelleen paras tapa edistää Suomen suhteita muuhun maailmaan. Siten voidaan parhaiten edistää kansalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia.

EU:n yhteistä ulkopoliitiikkaa ja roolia geopoliittisena toimijana on vahvistettava. Tuemme aktiivista transatlanttista yhteistyötä EU:n ja Yhdysvaltojen välillä.

EU:lla on tärkeä tehtävä ihmisoikeuskysymysten edistämässä, ja myös siksi EU:n roolia geopoliittisena toimijana on vahvistettava.

Oikeusvaltioperiaate on yksi Suomen ja EU:n perusarvoista. Kannatamme parempaa valvontaa ja EU:n rahoituspäätökset tulee sitoa oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen.

Toimivat sisämarkkinat ovat vientiteollisuutemme kannalta olennaisen tärkeitä. Vapaata liikkuvuutta EU:n sisällä on vahvistettava.

Pohjoismaat ovat Suomen lähimmät kansainväliset yhteistyökumppanit. Pohjoismaiden tulisi tehdä entistä enemmän yhteistyötä kansainvälisellä näyttämöllä, myös Natossa ja EU:ssa.

19. Miten rakentaisitte Suomen roolia aktiivisena sekä turvallisuutta ja vakautta lisäävänä Naton jäsenenä? Oletteko valmiita pitämään puolustusmenot 2

prosentissa BKT:sta ja tekemään tarvittavat panostukset Suomen huoltovarmuuden turvaamiseen?

Kyllä ja kyllä. Suomen on täytettävä Naton täysjäsenen velvoitteet. Suomen ja Ruotsin Nato-jäsenyys vahvistaa Itämeren ja Pohjois-Euroopan turvallisuutta. Suomen on otettava aktiivinen rooli Naton kehittämisessä ja vahvistamisessa.

Vastuu Suomen puolustuksesta on meillä itsellämme ja siksi on tärkeää, että ylläpidämme ja kehitämme yleistä asevelvollisuutta, maanpuolustuksemme kulmakiveä. Jotta pystymme ylläpitämään laadukasta maanpuolustusta ja toimimaan aktiivisesti kansainvälisellä tasolla, tulee Suomen puolustusmenojen jatkossakin olla vähintään kaksi prosenttia BKT:stä.

Energiakriisi ja turvallisuuspoliittiset muutokset lähialueillamme ovat osoittaneet, kuinka tärkeää on lisätä omavaraisuusastetta energiantuotannossa ja panostaa energiasektorin huoltovarmuuteen. Tämä tarkoittaa myös, että meidän on panostettava energiasektoriin, joka ei ole riippuvainen fossiilisista polttoaineista.

Suomen maantieteellinen sijainnin myötä olemme riippuvaisia meriliikenteestä. Siksi on ehdottoman tärkeää, että satamat ja väylät ovat hyvässä kunnossa, ja että Suomen lipun alla purjehtivan kauppalaivaston toimintaedellytykset taataan osana huoltovarmuutta.

Maataloudella on keskeinen rooli huoltovarmuuden kannalta. Viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, miten tärkeää on, että voimme taata maataloustuottajien toimintaedellytykset ja elintarviketurvallisuuden Suomessa kaikissa tilanteissa. Meidän on varmistettava toimiva kotimainen elintarviketuotanto ja toimivat markkinat.

20. Sitoudutteko jatkamaan Ukrainan aseellista, poliittista, taloudellista ja humanitaarista tukemista?

Kyllä. Meidän on seisottava Ukrainan rinnalla niin kauan kuin on tarpeen.

Venäjän julma hyökkäys rauhanomaista naapurimaata Ukrainaa vastaan, on vakava rikkomus kansainvälistä oikeutta ja ihmisoikeuksia vastaan. Venäjä hyökkäsi Ukrainaa vastaan, mutta samalla se hyökkäsi Euroopan turvallisuusjärjestystä sekä periaatteitamme ja arvojamme vastaan. Ukrainalaiset taistelevat etulinjassa yhteisten arvojemme puolesta; demokratian, ihmisoikeuksien ja vapauden puolesta. Ukrainan asia on meidän.

Ukrainalla on akuutti tarve aseista ja ammuksista. Suomen on ryhdyttävä riittäviin toimenpiteisiin sekä oman puolustustarviketuotantomme että Ukrainan vahvan ja jatkuvan tukemisen mahdollistavien tarvikehankintojen varmistamiseksi. Suomen on

myös aktiivisesti vaikutettava liittolaisiimme riittävän puolustustarviketuotannon ylläpitämiseksi, jotta Ukrainan tukeminen voi jatkua.

Haluamme olla mukana tukemassa Ukrainan jälleenrakentamista ja tietä EU-jäsenyyden saavuttamiseksi.

21. Miten vahvistaisitte sisäistä turvallisuutta ja oikeusvaltiota? Oletteko sitoutuneet oikeusjärjestelmän ja poliisin toimintakyvyn takaavien resurssien varmistamiseen? Millä keinoin torjuisitte jengi- ja nuorisorikollisuutta?

Meidän tulee panostaa ennaltaehkäisevään toimintaan, tehokkaaseen oikeudenhoitoon ja oikeusturvaan. Toimivan oikeudenhoidon edellytys on, että kaikki ketjun osat (poliisi, syyttäjä, oikeusapu, tuomioistuimet, vankeinhoito ja ulosotto) toimivat yhtenä kokonaisuutena, ilman pullonkauloja. Resurssit ja toimintaedellytykset tulee turvata oikeudenhoidon selonteossa esitetyllä tavalla. Lisäksi kielellisten oikeuksien toteutuminen oikeusprosesseissa tulee turvata. Poliisien määrää tulee edelleen lisätä, ja poliisilla tulee olla resurssit tutkia rikoksia sekä osallistua ennaltaehkäisevään toimintaan koko maassa. On myös tärkeää, että naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja ihmiskauppaan tartutaan yhä määrätietoisemmin.

Jengi- ja nuorisorikollisuuteen tulee suhtautua vakavasti ja puuttua määrätietoisesti monin eri keinoin. Näin voimme katkaista rikollisuuden kierteen niiden nuorten osalta, jotka ovat jääneet siihen kiinni. Keskeistä on riittävän varhainen puuttuminen ja tuki perheille, joissa on syrjäytymisvaarassa olevia lapsia. Resursseja tulee yhä vahvemmin kohdistaa ennaltaehkäisyyn, ongelmien tunnistamiseen varhaisessa vaiheessa ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet, nuorisotyö ja erityisesti etsivä nuorisotyö ovat tärkeässä roolissa, kuin myös hyvä keskusteluyhteys eri yhteisöjen ja viranomaisten välillä. Ankkuritoimintaa olisi hyvä laajentaa.

Jengi- ja nuorisorikollisuuden uudet muodot voivat edellyttää myös rikoslainsäädännön rangaistusasteikkojen ja koventamisperusteiden tarkistusta. Sen sijaan rikosoikeudellisen rangaistusvastuun alaikäraja ei tule laskea.

22. Sitoudutteko yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Suomen rakentamiseen? Sitoudutteko kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kunnioittamiseen?

Kyllä. Suomi on oikeusvaltio, jossa perus- ja ihmisoikeuksia kunnioitetaan. Suomi noudattaa kansainvälisiä sopimuksia ja edistää niiden soveltamista. On tärkeää, että Suomi määrätietoisesti vahvistaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista paitsi kansallisesti mutta myös kansainvälisessä yhteistyössä ja kehitysyhteistyössä. Suomi on pitkään tehnyt arvokasta työtä ihmisoikeuksien, lasten ja naisten koulutuksen sekä

demokratian vahvistamisen puolesta. Kehitysavun tason tulee olla sellainen, että tätä keskeistä työtä voidaan jatka ja tason tulee noudattaa viime vaalikauden aikana yhteisesti sovittuja periaatteita. Tämän saavuttamiseksi tarvitsemme selkeän tiekartan kohti 0,7 prosentin tavoitetasoa, joka mahdollistaa kehitysyhteistyön taloussuunnittelun.

Sitoudumme myös jatkossa noudattamaan EU:n turvapaikkapolitiikkaa ja ulkomaalaislainsäädäntöä. Lainsäädäntöä on kehitettävä siten, että lapsen etu huomioidaan täysimääräisesti. Myös kiintiöpakolaisjärjestelmä on tärkeä osa Suomen kansainvälistä vastuunkantoa. Pakolaiskiintiötä tulee nostaa määrätietoisesti. Kiintiö on tehokas tapa auttaa heitä, joilla ei ole edellytyksiä esimerkiksi paeta turvallisesti. Lisäksi humanitaarinen suojelu tulisi palauttaa oleskeluluvan perusteeksi. Suomen vahva kansainvälinen ja julkinen sitoutuminen tasa-arvon edistämiseen edellyttää systemaattista lähestymistapaa ja tavoitteenasettelua ulkoasiainhallinnossa ja koko valtioneuvostossa.

Valtioneuvoston tasa-arvopoliittisessa selonteossa hyväksytyjen tavoitteiden toteuttamista on jatkettava. Yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen Suomen rakentaminen tarkoittaa myös, että vihapuheeseen ja viharikoksiin tartutaan määrätietoisesti. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa on ehkäistävä.

Tulevan hallituksen tulee yksiselitteisesti sitoutua maamme kaksikielisyyteen ja toimia niin, että kielelliset oikeudet toteutuvat myös käytännössä.

Saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana tulee kunnioittaa uudistamalla saamelaiskäräjälakia edellisen vaalikauden työn pohjalta ja edistämällä saamelaisten totuus- ja sovintokomission toimintaa.

Paperittomuutta tulee ehkäistä esimerkiksi myöntämällä tilapäinen oleskelulupa, kun palaaminen ei ole mahdollista. Myös riittävät terveyspalvelut on varmistettava.

Tavoitteena tulee olla Esteetön Suomi 2035.

23. Mikäli saatte tavoitteitanne hallituksen ohjelmaan, oletteko valmiita osallistumaan Petteri Orpon kokoamaan enemmistöhallitukseen ja sitoutumaan ohjelman toimeenpanoon kokonaisuudessaan? Jos ette ole valmiita osallistumaan hallitusvastuuseen, oletteko valmiita tukemaan puolueenne tavoitteiden toteuttamista hallituksen ulkopuolelta?

Kyllä. Mikäli hallitusohjelma vastaa tavoitteitamme, olemme valmiita osallistumaan Petteri Orpon johtamaan enemmistöhallitukseen. Hallitusohjelmaa tulee tarkastella kokonaisuutena.

24. Onko eduskuntaryhmällänne ehdottomia hallitusratkaisuun vaikuttavia kynnyskysymyksiä hallituksen ohjelman tai hallituskokoonpanon osalta?

Suomen tulee olla aktiivinen ja kiinteä osa kansainvälistä yhteisöä. Suomi noudattaa ja kunnioittaa kansainvälisiä sopimuksia, perus- ja ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa. Näiden arvojen tulee näkyä hallituksen harjoittamassa politiikassa.

Suomen tulee jatkaa pitkän linjan EU-politiikkaansa, joka pyrkii rakentavan, vaikuttavan ja aktiivisen yhteistyön kautta kehittämään EU:ta. Vahva, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU on Suomen etu.

Suomen tulee pysyä ilmastolain mukaisessa ilmastotavoitteessaan vuodelle 2035 ja konkreettisin toimin edistää sen toteutumista.

Suomen tulee olla avoin ja eteenpäin katsova maa. Maan kaksikielisyyttä on vaalittava ja edistettävä niin, että mahdollisuudet elää ja toimia suomen ja ruotsin kielellä myös käytännössä toteutuvat maassamme. Ruotsin kielen asemaa Suomessa ei saa heikentää lainsäädännöllä, rakenteellisilla uudistuksilla tai muilla keinoilla.

RKP:n osallistuminen uuteen hallitukseen ratkaistaan hallitusohjelmakokonaisuuden perusteella.